

Vanliga seta vit lagnutrúgv í samband við religiún, men niðurstøðan er, at eisini fólk, sum tilvitað lýsa seg sum »ikki religiøs« ella »ikki trúgvandi«, ótilvitað lýsa nógvar týðandi hendingar í lívinum við orðingum sum t.d. »tað var helst meiningin« ella »hetta hendi so eg kundi læra av tí« og so framvegis.

ábendingar um, at okkara heili er programmeraður til at hugsa í endamáli og ikki tilvildum, er niðurstøðan hjá Jesse Bering.

Frágreiðingina finna vit í okkara evolutioneru fortíð, har menniskja fyrri at yvirлива menti evni til at finna tilætlan í umhvørvinum, t.d. um nú onkur møgulig føði lá og lúrdi. Somu frágreiðing nýtir Jesse Bering at greina, hví gudstrúgv tykist koma nógvum so náttúrligt.

Men heilaevnafrøði er neyvan øll søgan. Dan P. McAdams, professari í kliniskari sálarfrøði á Northwestern University í USA hevur í sínari granskning funnið tað seramerikanska aftur í persónssøgnum hjá luttakarunum í sínum kanninum. Hann nevnr hesa serligu søguna fyrri »the redemptive self« ella »tað endurloysandi egið«. Reyði tráðurin eru idealiseraðar lívssøgur, har frásøgukjarnin er »eg stríðist nú, men mítt stríð kemur komandi ættarliðum til góða« og »í seinasta enda verður dreymurin veruleiki«, og »eg komi at gera ein mun í heiminum«.

Við øðrum orðum er eitt afturvendandi tema í amerikonsku sjálvsfatanini sjálvsuppoftan fyrri einum hægri endamáli. Tað er meining við líðingini nú.

Niðurstøðan hjá Dan P. McAdams er, at henda søguprototypan stingur djúpt í amerikanskari mentan og fer líka aftur til europeisku niðurstøðufólkini, sum kendu á sær, at tey høvdu eitt serstakt kall í heiminum. Lagnan sum ein rættuligur »self made man ið skal broyta heimin« er sostatt dømi um, hvussu ein samfelagsligur normur kann seta djúp spor í innara frásøgufólkunum og gerast

Tvørturímóti, so verður tú tað, sum tú gert og sært, er boðskapurin.

Í einari klummu í bretska blaðnum The Guardian verður professarin í sálarfrøði Timothy Wilson, frá University of Virginia, siteraður fyrri at siga, at upprunaliga orsøkin til, at vit t.d. lata eina pengamappu inn, kann væl vera fyrri at gerast væl umtókt millum fólk, men gerðin sjálf kann elva til, at vit broyta

GRUNDLEGGJANDI HYPOTESAN ER, AT VIT ERU FRÁGREIÐANDI VERUR, IÐ ÁHALDANDI FORTELJA ÁVISAR SÖGUR UM OKKUM SJÁLVI FYRRI AT GEVA TILVERUNI MEINING

partur av persónligu sjálvsuppfatanini. Í hesum fœrinum í einum givnum mentanarligum samanhangi.

Hetja ella offur?

Ert tú ein hetja ella offur, sambært tær sjálvum? Heimurin er fullur av sjálvhjálparbókum, ið skulu hjálpa okkum at siga eina positiva søgu um okkum sjálvi og økja um sjálvsálitið. Og vanligu fatanin er, at vit gera, sum vit hugsa. Tí ræður um at hugsa rætt. Men nakrir sálarfrøðingar leggja nú á annan bógvin og venda hesi fatan á høvdið.

fatan av okkum sjálvum og føra til ta niðurstøðu, at erliga atferðin hóast alt veruliga er ein partur av okkum. Við øðrum orðum hava sosialu umstøðurnar og sjálvar gerðirnar eina stóðuga ávirkan á søguna, vit siga um okkum sjálvi. Og persónliga søgan er ongantíð atskild frá teimum upplivingum okkum tilvildarlaga koma fyrri, sum t.d. at vit finna eina mappu á vegnum.

Henda sálarfrøðiliga tilgongdin nevnt »Self perception theory« og byggir á eina røð av sosial sálarfrøðiligum royndum. Eitt dømi eru royndir,

har luttakarar við lágum sjálvsáliti verða manipuleraðir til at halda nógv um seg sjálvar, bert við at fyriskiparar ávirka sosialu umstøðurnar og fáa aðrar lutakarar at bera seg at mótvegis teimum á ávisan álitisgevandi hátt. Tilgongdin gevur eina ábending um, at okkara sjálvsuppfatan er lættari at ávirka enn tey flestu vanligu hugsa.

Timothy Wilson hevur víst á, at hendan einfalda tilgongdin í veruleikanum er rættuliga djúp, tí hon avdúkar at vit í roynd og veru eru okkum sjálvum rættuliga fremmand – vit hava stóðugt tørv á at eygleiða og tulka okkara egnu sosialu atferð – fyrri betri at skilja hvørji vit eru og hvat okkum dámar. Við øðrum orðum kunnu vit ikki taka høvuðspersónin í persónligu søguni fyrri givið.

Taka vit hesa tilgongd í álvara, er okkara samleiki og persónliga søgufrágreiðing altíð til tingingar við okkara sosialu umstøður og teir leiklutir umstøðurnar geva okkum. Men tilgongdin gevur samstundis eina vón um, at okkara leiklutir ikki nýtast vera eins fastlastir sum vit ofta hava lyndi til at halda.